

Inre strålbehandling i slidan eller livmodern, dvs. brakyterapi

Vad är strålbehandling?

Strålbehandling är en lokal behandlingsform av cancer, som förstör cancerceller. Strålbehandling planeras individuellt för varje patient. Röntgenbilder tagna av behandlingsområdet används till hjälp för vårdplanen. Avbildningar utförs vid varje behandlingstillfälle när behandlingsapplikatorn finns placerad i slidan.

Hur förbereder man sig för behandlingen?

- Ta mikrolavemang kvällen innan behandlingen. Lavemang fås receptfritt från apoteket. Om du har diarré behövs inget lavemang.
- Ät en lätt frukost och lunch på behandlingsdagen och ta de läkemedel som du använder.

Hur ges strålbehandlingen?

Första gången ges strålbehandlingen av en läkare i kvinnosjukdomar och de följande gångerna av en sjukskötare. Under behandlingen ligger du på rygg i samma ställning som vid en gynekologisk undersökning.

Strålbehandling ges via en behandlingsapplikator som placerats i slidan. Du ska ligga stilla, men du får andas normalt. Du är ensam i behandlingsrummet, men vårdpersonalen kan se och höra vad som händer i behandlingsrummet. Behandlingens totala längd är cirka 30–45 minuter, varav strålbehandlings andel är 5–10 minuter. Strålbehandlingen är smärtfri och det uppstår heller ingen smärta efter strålbehandlingen.

Behandling ges vanligen 3–5 gånger med 2–7 dagars mellanrum. Under strålbehandlingen kan patienten bo hemma. Vid behov kan sjukledighet skrivas ut under den tid strålbehandlingen pågår.

Vilka biverkningar kan uppstå vid strålbehandling?

Strålbehandling inverkar också på friska celler, vilket kan orsaka biverkningar i behandlingsområdet. Biverkningarna är individuella. De vanligaste av dem:

- slemhinnorna i slidan blir irriterade och torra
- ökat urineringsbehov
- sveda vid urinering
- diarré

Efter strålbehandlingen kan du återgå till normal dagsrytm. Behandlingen utgör sällan hinder för dina dagliga sysslor, hobbyer eller ditt arbete. Under vårdperioden är det bra att vila efter behov och att äta mångsidigt.

Behandling av biverkningar

Läkarna och sjukskötarna ger anvisningar för behandling av biverkningar. Biverkningarna kan fortsätta även efter att behandlingen avslutats och det är bra att nämna dem i samband med uppföljningsbesök.

Det är viktigt att sköta hygien under behandlingen för att undvika infektioner. Det är bra att tvätta underlivet med enbart vatten morgon och kväll. Du kan duscha, men undvik att bada i badkar, att bada bastu och att simma.

Irriterade slemhinnor till följd av strålbehandling kan orsaka smärta i slidan, för vilket man kan ta vanlig värkmedicin.

Variationer i sinnesstämningen och rädslan för framtiden är naturliga reaktioner när man insjuknar. Att diskutera med de närmaste och vårdpersonalen hjälper dig att strukturera dina tankar.

Sexualitet

Strålbehandling är inte ett hinder för sexuellt umgänge. Insjuknandet och behandlingarna kan orsaka sexuell ovilja. Jaguppfattningen och den sexuella identiteten kan behöva tas i ett helt nytt skärskådande. Genom att öppet diskutera om problemen med sin partner, sjukskötare, sexualrådgivare och läkare löser sig ofta även de här problemen.

Slidan kan bli trång och orsaka smärta vid samlag och/eller svårigheter att genomföra ett samlag. En sexualrådgivare kan ge instruktioner om hur man behandlar en trång slida.

Vad händer efter strålbehandlingen?

Uppföljning sker på Gynekologiska mottagningar J på Åucs Fyrskohuset.

Ta kontakt på vardagar, om:

- du har smärtor i underlivet, lätt feber eller illaluktande flytningar
- du har andra symtom som du misstänker hör ihop med sjukdomen eller strålbehandlingen
- du har ytterligare frågor om den behandling som du fått eller om den fortsatta behandlingen.